

การศึกษาความสัมพันธ์การจัดทำบัญชีครัวเรือนกับคุณภาพชีวิตเกษตรกร

เกรียงไกร ศิลปรัศมี*

อาจารย์ ดร.ศิริเดช คำสุพรหม**

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการจัดทำบัญชีครัวเรือนกับคุณภาพชีวิตเกษตรกร เป็นการวิจัยเชิงปริมาณโดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการจัดทำบัญชีครัวเรือนกับคุณภาพชีวิตเกษตรกรชาวสวนยาง กับเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการจัดทำบัญชีครัวเรือนกับคุณภาพชีวิตเกษตรกรชาวสวนยางพารา

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เกษตรกรชาวสวนยางพารา ตำบลบางชัน อำเภอบางชัน จังหวัด นครศรีธรรมราช โดยการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามที่สมบูรณ์จำนวน 301 ฉบับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ (Correlation)

1. บทนำ

จากการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจในปัจจุบัน อาชีพที่ได้รับผลกระทบอย่างมาก คือ อาชีพเกษตรกร เพราะราคาสินค้าเกษตรขึ้นอยู่กับเศรษฐกิจในปัจจุบันประเทศไทยประชากรส่วนใหญ่ยึดอาชีพเกษตรกรเป็นหลักและประชากรประมาณร้อยละ 80 ประกอบอาชีพเกษตรกร และอาศัยอยู่ในชนบทมีการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่เหมือนญาติพี่น้อง ต่อมาความเจริญเข้ามาสู่สังคมชนบท ทำให้วิถีชีวิตชนบทเปลี่ยนแปลงไปรับเอาเทคโนโลยีใหม่ๆ เข้ามาเพื่ออำนวยความสะดวกในการดำรงชีวิตแบบเดิมสูญหายไปแทนที่ด้วยเทคโนโลยีในการดำรงชีวิตให้ยู่รอดในปัจจุบันถือเป็นเรื่องที่สำคัญมากมองไปรอบ ๆ ตัวมีแต่สภาวะการแข่งขันต้องการที่จะเอาชนะคู่แข่งทำให้คนในสังคมต้องต่อสู้กับปัญหาต่างๆ ที่เข้ามาในชีวิต อย่างไรก็ตามคนในสังคมยังมีทางออกให้แก่ชีวิตโดยการยึดนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน รู้จักคำว่าพอ จดบันทึกรายได้ค่าใช้จ่ายในแต่ละวันหรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า การจัดทำบัญชีเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันให้กับตัวเอง

การทำบัญชีเป็นการนำหลักการทางบัญชีเข้ามาใช้ในการจดบันทึกรายได้ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันเพื่อสะท้อนให้เห็นว่าในแต่ละวันต้องจ่ายค่าอะไรบ้างในการจดบันทึกรายได้ค่าใช้จ่ายที่สามารถนำไปวางแผนในอนาคต การบัญชีสมาคมบัญชีและผู้ตรวจสอบรับ

*นักศึกษาลัทธิสุธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัย

**อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์หลัก

อนุญาตแห่งประเทศไทย โดยอนุกรรมการบัญญัติศัพท์บัญชีได้ให้คำจำกัดและความหมายบัญชีไว้ว่า การบัญชีเป็นศิลปะของการเก็บรวบรวม บันทึก จำแนก และสรุปข้อมูลเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ทางเศรษฐกิจในรูปแบบตัวเงินผลงานขั้นสุดท้ายของบัญชีคือ การให้ข้อมูลการบัญชี ซึ่งเป็นประโยชน์แก่บุคคลหลายฝ่ายและผู้สนใจในกิจกรรมของกิจการ การจดบันทึก (Recording) หมายถึง การนำข้อมูลการเงินเกี่ยวกับกิจกรรมทางเศรษฐกิจของธุรกิจมาวิเคราะห์ตีความอย่างมีหลักเกณฑ์และนำมาบันทึกในสมุดบัญชีขั้นต้น (Book of primary) (เพ็ญธิดา พงษ์ธานี, 2553)

เมื่อผู้จัดทำบัญชีครัวเรือนทำการบันทึกบัญชีจะทราบยอดคงเหลือที่เป็นปัจจุบันและสามารถวิเคราะห์รายได้และค่าใช้จ่ายของตนสามารถวางแผนในการใช้จ่ายเงินที่คงเหลืออยู่ได้อย่างรอบคอบระมัดระวังและมีประสิทธิภาพเพื่อที่จะไม่ใช้จ่ายเกินกว่ารายได้ (ภัทรา เรืองสินภิญญา, 2552) สามารถควบคุมพฤติกรรมในการในการใช้จ่ายของตนได้ ตัดหรือลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นหาหนทางในการเพิ่มรายได้ มีเงินออมเพิ่มขึ้นและทำให้หนี้สินลดลง

ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญของการจัดทำบัญชีครัวเรือนจึงได้ศึกษาความสัมพันธ์การจัดทำบัญชีครัวเรือนกับคุณภาพชีวิตเกษตรกรที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนกับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรชาวสวนยางพาราว่าเกษตรกรที่ได้รับความเดือดร้อนเรื่องค่าใช้จ่ายที่สูงขึ้นเงินออมมีน้อยเป็นผลมาจากเกษตรกรชาวสวนยางพาราไม่ได้จัดทำบัญชีครัวเรือน

2. วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

- เพื่อศึกษาการจัดทำบัญชีครัวเรือนกับคุณภาพชีวิตเกษตรกรชาวสวนยางพารา
- เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการจัดทำบัญชีครัวเรือนกับคุณภาพชีวิตเกษตรกรชาวสวนยางพารา

3. วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างงานวิจัยได้กำหนดเขตกลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือเกษตรกร ตำบลบางชัน อำเภอบางชัน จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 3,958 หลังคาเรือน กลุ่มเกษตรกรตัวอย่างใช้แบบสุ่มตัวอย่างความน่าจะเป็น แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอนคือ ขั้นที่ 1 การสุ่มตัวอย่างแบบง่ายโดยใช้สูตร Taro Yamane ได้จำนวนตัวอย่าง 362 หลังคาเรือน

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมจากกลุ่มตัวอย่างซึ่งสร้างขึ้นเพื่อศึกษาการจัดทำบัญชีครัวเรือนกับคุณภาพชีวิตเกษตรกรและศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการจัดทำบัญชีครัวเรือนกับคุณภาพชีวิตเกษตรกรโดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 2 ส่วนส่วนที่ 1 แจกแจงความถี่เกี่ยวกับคุณสมบัติต่างๆ ของผู้จัดทำบัญชีครัวเรือนประกอบด้วย 4 คำถามครอบคลุมข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ ระดับการศึกษา รายได้รวม

เฉลี่ยของครอบครัวต่อเดือน ท่านมีการจัดทำบัญชีครัวเรือนหรือไม่และกรณีที่ท่านจัดทำบัญชีครัวเรือนจัดทำสม่ำเสมอหรือไม่ ส่วนที่ 2 แจกแจงความถี่ และหาค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นของผู้จัดทำบัญชีครัวเรือนกับคุณภาพชีวิตเกษตรกร ดังนี้

(1) การวัดระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมและสนับสนุนจากภาครัฐ ซึ่งประกอบด้วย 5 คำถามย่อยได้แก่ 1) รัฐบาลเป็นหน่วยงานหลักในการสนับสนุนให้เกษตรกรจัดทำบัญชีครัวเรือน 2) รัฐบาลมีส่วนทำให้เกษตรกรหันมาจัดทำบัญชีครัวเรือน 3) รัฐบาลส่งเสริมให้ความรู้ความเข้าใจในการจัดทำบัญชีครัวเรือน 4) รัฐบาลให้คำปรึกษาและคำแนะนำเมื่อเกิดปัญหาในการจัดทำบัญชีครัวเรือน 5) การได้รับการฝึกอบรมจากรัฐบาลกระตุ้นให้เกษตรกรจัดทำบัญชีครัวเรือน

(2) การวัดระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งประกอบด้วย 8 คำถามย่อยได้แก่ 1) การจัดทำบัญชีครัวเรือนทำให้มีจิตใจที่เข้มแข็ง 2) การจัดทำบัญชีครัวเรือนทำให้เกิดความรักความสามัคคีกันในครอบครัว 3) การจัดทำบัญชีครัวเรือนทำให้ครอบครัวมีความเข้มแข็ง 4) การจัดทำบัญชีครัวเรือนส่งผลให้เกิดการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ยั่งยืนที่สุด 5) ผู้จัดทำบัญชีครัวเรือนสามารถเปลี่ยนแปลงความคิดได้ เมื่อมีข้อมูลที่เชื่อถือได้ 6) ผู้จัดทำบัญชีครัวเรือนจะยอมรับความคิดเห็นผู้อื่นได้เมื่อมีข้อมูลที่เชื่อถือได้ 7) ผู้จัดทำบัญชีครัวเรือนจะเชื่อในสิ่งที่ได้รับฟังมาเมื่อมีข้อมูลที่เชื่อถือได้ 8) ผู้จัดทำบัญชีครัวเรือนสามารถนำเงินที่ออมไว้ใช้ในยามฉุกเฉิน

(3) การวัดระดับระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีครัวเรือนซึ่งประกอบด้วย 6 คำถามย่อย ได้แก่ 1) การจัดทำบัญชีครัวเรือนสามารถวางแผนการใช้จ่ายได้ 2) การจัดทำบัญชีครัวเรือนนำไปสู่การออมเงิน (ซึ่งทำให้เกิดนิสัยรักการออม) 3) การจัดทำบัญชีที่ให้ทราบรายได้และค่าใช้จ่าย 4) การจัดทำบัญชีครัวเรือนทำให้เกษตรกรใช้จ่ายเงินอย่างประหยัด 5) การจัดทำบัญชีครัวเรือนสามารถลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น 6) การจัดทำบัญชีครัวเรือนสามารถแก้ปัญหาหนี้สินและความยากจน

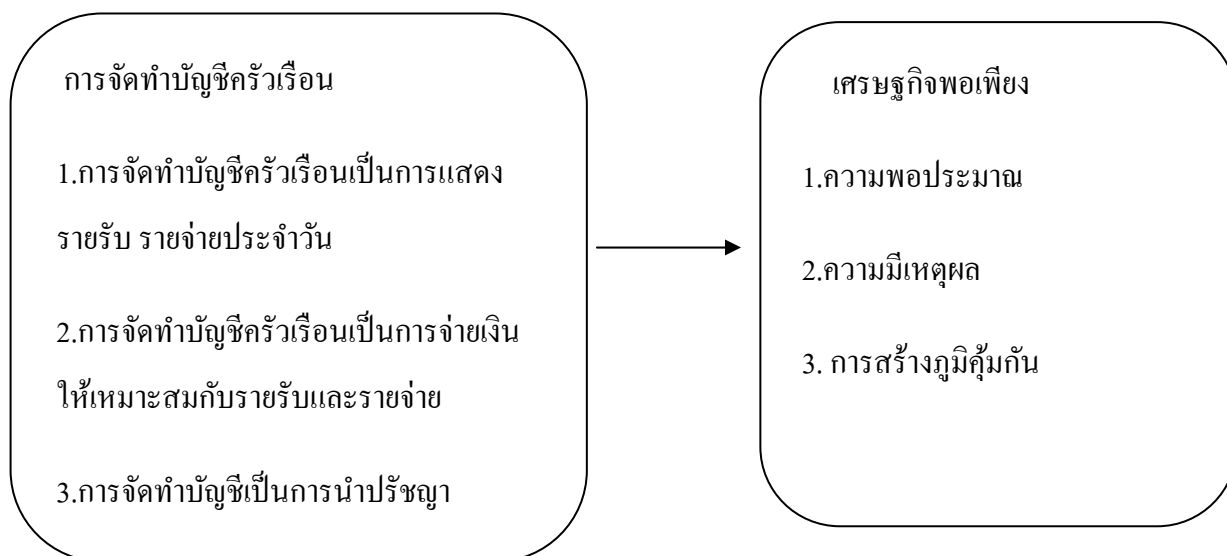
(4) การวัดระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะในการจัดทำบัญชีครัวเรือนประกอบด้วย 3 คำถามย่อยได้แก่ 1) สถานที่ไม่เอื้ออำนวยในการจัดทำบัญชีครัวเรือน 2) สมาชิกในครอบครัวไม่ให้ความร่วมมือในการจัดทำบัญชีครัวเรือน 3) ความยุ่งยากซับซ้อนในการจัดทำบัญชี จากเว็บไซต์ เอกสาร บทความ หนังสือทางวิชาการ วารสาร วิทยานิพนธ์ และงานวิจัยต่างๆที่เกี่ยวข้องให้ครอบครัวแต่ละครอบครัวที่ทำการศึกษาก่อน เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ เครื่องมือที่ใช้ในครั้งนี้ สามารถวัดสิ่งที่ต้องการจะวัดได้ตามเนื้อหาสาระที่ต้องการหรือไม่นั้นผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาแล้วนำแบบสอบถามที่ได้แก้ไขแล้วนำไปเสนอผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านเพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงเชิงเนื้อหาตลอดจนภาษาที่ชัดเจนของคำถามแต่ละข้อ ว่าตรงกับจุดมุ่งหมายของการวิจัยในครั้งนี้หรือไม่

จากการทบทวนวรรณกรรมและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้บูรณาการกรอบแนวคิดที่เกี่ยวกับการศึกษาความสัมพันธ์การจัดทำบัญชีครัวเรือนกับคุณภาพชีวิตเกษตรกร สุกัญญา ชัยวิชู (ม.ป.ป.,) จากการศึกษางานวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชากรในอำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยาพบว่า ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ มีความสัมพันธ์ต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชากรในอำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จากการวิเคราะห์ผลโดยการจำแนกกลุ่ม (Multiple Discriminants Analysis: MDA) เพื่อจำแนกกลุ่มของปัจจัยด้านการส่งเสริมสนับสนุน ปัจจัยด้านความรู้ และปัจจัยด้านปัญหา และอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือน ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยดังกล่าวสามารถจำแนกกลุ่มพฤติกรรมการจัดทำบัญชีครัวเรือนทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญ (ชุมพลภัทร์ คงธนจารุอนันต์, 2551)

ผลการศึกษาเรื่อง การดำเนินชีวิตและคุณภาพชีวิตตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรในหมู่บ้านหนองมะจับ ตำบลแม่แฝก อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่พบว่า ผู้ที่มีการดำเนินชีวิตตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมักจะเป็นผู้ที่มีคุณภาพชีวิตตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ดีขึ้นตามไปด้วย แต่จากการศึกษาในครั้งนี้นี้ยังพบว่า ยังมีเกษตรกรบางรายที่ยังไม่ปฏิบัติตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งในส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่มีระดับการศึกษาที่สูงและมีรายได้ครัวเรือนทั้งหมดต่อปีที่สูงจึงไม่เห็นถึงความสำคัญของการปฏิบัติตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรทุกรายตระหนักถึงความสำคัญเกี่ยวกับเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงและควรเข้ามาสนับสนุนเกษตรกรในการปฏิบัติตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้มีชีวิตที่ดีขึ้นในการสร้างความรู้ความเข้าใจนั้นหน่วยงานดังกล่าวควรมีการยกตัวอย่างเกษตรกรบางรายว่าถึงแม้เกษตรกรจะมีการศึกษาที่ต่ำ มีรายได้ครัวเรือนทั้งหมดต่อปีที่ต่ำ ก็สามารถที่จะมีคุณภาพชีวิตตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ดีขึ้นได้ ถ้าเกษตรกรนั้นปฏิบัติตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

บรรณานุกรม

กานต์รวี ผดุงกิจ. (2550). ทศนคติและพฤติกรรมของเกษตรกรรูกค้า ธ.ก.ส. ต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน.ภาคนิพนธ์. สาขาการบัญชี คณะวิทยาการจัดการมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.

กรมวิชาการกระทรวงศึกษาธิการ.(2542). แนวการจัดการเรียนรู้เกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียงในหลักสูตรฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533.กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์การศาสนา.

กรมวิชาการเกษตร.ทางเลือกสู่เกษตรกรยั่งยืน.เอกสารเผยแพร่สนับสนุนการปรับโครงสร้างและระบบการผลิตทางการเกษตร:กระทรวงเกษตรและสหกรณ์,2538.

จตุพล ยะจอม.การประยุกต์ใช้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนในเขต ตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ณัฐฉา ภาษะวรรณ.(2541). เกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริจากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ: เพื่อเศรษฐกิจพอเพียง.กรุงเทพฯ:สำนักงานวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขต 1 กรมวิชาการเกษตร.

นพพร เมธื่อนันต์กุล. (2549). การนำแนวปฏิบัติตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิต: กรณีศึกษา เกษตรกรรูกค้า ธ.ก.ส. อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์. ภาควิชาปรัชญาและศาสนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

สกล พรหมสิน. (2546). ความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงกับ.
คุณภาพชีวิตของประชาชนตำบลหงษ์เจริญ อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม.
วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนาสังคม, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
สุกัญญา ชัยวิชู .ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชากรในอำเภอ
บางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา.
สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์.(2555). โครงการ ต้นกล้าทางการบัญชีในวิถีโครงการหลวง.